

Alix Ohlin

Help

Roman

Vertaling Kitty Pouwels

Cossee
Amsterdam

Oorspronkelijke titel *Inside*

© 2012 Alix Ohlin

Nederlandse vertaling © 2012 Kitty Pouwels
en Uitgeverij Cossee bv, Amsterdam

Omslagillustratie: Saul Leiter © Howard Greenberg Gallery

Boekomslag Marry van Baar

Typografie binnenwerk Aard Bakker

Druk HooibergHaasbeek, Meppel

ISBN 978 90 5936 342 7 | NUR 302

Een

Montréal, 1996

Op het eerste gezicht zag ze hem aan voor iets anders. In het vervagende winterlicht had hij een tak of een boomstam kunnen zijn, of zelfs een autoband; in de vele jaren dat ze op Mount Royal langlauftte was ze wel vreemder zwerfafval tegengekomen. De mensen lieten van alles achter: sjaals, schoenen, hun schaamte. Ze had weleens vrijende paartjes gezien, naakt in de openlucht, zelfs op koude dagen. Ondanks die afleidingen was de berg voor haar de plaats bij uitstek om rust te vinden, vooral in de winter, wanneer de boomtakken zonder één blaadje omhoog reikten en ze de stad aan haar voeten zag liggen – de groepjes kerken met groene torenspitsen en grijze wolkenkrabbers binnen handbereik, de straten die omlaag slingerden naar de oude haven, en aan beide kanten de bruggen over het bleke water van de Saint Lawrence. Het was een zachte winter geweest; de weinige sneeuw die viel smolt eerst, om vervolgens 's nachts op te vriezen. Nu, eind januari, had het dan toch een hele nacht en een hele dag gesneeuwd, eindelijk genoeg om te langlaufen. Gelukkig had haar laatste patiënt voor die middag afgezegd, zodat ze vrij had en de berg op kon gaan voordat het donker werd. Ze skiede om het Chalet heen het bos in, nu zonder het uitzicht op Montréal, maar met gedempte stilte en eenzaamheid, in een door de bomen nog meer getemperd licht. Eén

skiër was haar hier voorgegaan en had een pad van parallelle strepen achtergelaten. Op een licht hellend stuk boog ze haar knieën en versnelde terwijl ze een bocht nam.

In haar draai zag ze de tak of wat het ook was te laat. Hoewel ze probeerde vaart te minderen was ze niet snel genoeg, botste ertegenaan en vloog uit haar ski's opzij de sneeuw in, en pas toen ze overeind ging zitten besepte ze dat het struikelblok het lichaam van een man was. Haar benen lagen op die van hem, haar rechterknie bonsde van de klap.

Langzaam en pijnlijk kwam haar ademhaling weer op gang. Zodra ze weer wat lucht in haar brandende longen had, vroeg ze: 'Gaat het?'

Er kwam geen antwoord. Hij lag dwars over het pad met zijn hoofd half onder de sneeuw. De skisporen stopten bij zijn lichaam. Ze dacht dat hij een ongeluk had gehad, maar zag toen zijn ski's netjes tegen een boom aan staan.

Ze stond op en liep voorzichtig om hem heen tot ze zijn gezicht kon zien. Hij had geen muts op. 'Hallo,' zei ze nu harder. 'Gaat het?' Ze dacht dat hij misschien in elkaar was gezakt na een beroerte of een hartaanval. Hij lag op zijn zij met gebogen knieën, zijn ogen dicht, één arm boven zijn hoofd. 'Monsieur?' zei ze. 'Ça va?'

Terwijl ze neerknielde om zijn pols te voelen, zag ze het touw om zijn nek. Het was dik en gevlochten en het lag losjes onder hem, bijna knus verscholen onder zijn arm. Het andere uiteinde lag op een sneeuwbank – nee, daaronder begraven, en aan de andere kant zag ze dat de tak waaraan hij vastzat, was afgebroken.

Snel maakte ze het touw los en vond het kloppende ritme in zijn hals, daarna trok ze de bovenste drukknopen van zijn jas open in de hoop dat hij zo beter zou kunnen ademhalen. Zijn gezicht was niet blauw. Hij was ongeveer van haar leef-

tijd, in de dertig, zijn korte, golvende bruine haar doorschoten met grijs. Nog steeds gingen zijn ogen niet open. Moest ze hem een tik op zijn wang geven? Hartmassage? Ze duwde hem voorzichtig op zijn rug. ‘*Monsieur?*’ zei ze nog eens. Hij bewoog niet.

Ze skiede vlug terug naar het Chalet en belde 911. In haar gebrekkige Frans, nog haperender omdat ze buiten adem was, probeerde ze aan te geven waar in het bos ze zich bevonden. Toen ze terugkwam lag hij nog waar ze hem had aangetroffen. ‘Hallo,’ zei ze, ‘mijn naam is Grace. *Je m’appelle Grace.* Ik heb de ambulance gebeld. Alles komt goed. *Vous êtes sauvé.*’

Ze bracht haar oor vlak bij zijn mond om zijn adem te horen. Zijn ogen waren nog dicht, maar hij slaakte onmiskenbaar een diepe zucht.

Later, in het Montreal General Hospital, drong tot haar door dat van hen allebei de ski’s waren achtergebleven. De hulpverleners hadden de man in de ambulance gelegd en zij was erachteraan gereden, zigzaggend tussen het verkeer over de Côte-des-Neiges. Waarom wist ze eigenlijk niet. Omdat de mannen van Urgences-santé haar afwachtend hadden aangekeken, in de veronderstelling dat de man en zij samen aan het langlaufen waren geweest? Omdat een van hen in een mengeling van Frans en Engels had gezegd: ‘De politie, *ils vont vous poser des questions* in het ziekenhuis,’ en zij daarop braaf had geknikt, als een schoolmeisje?

Het was deels nieuwsgierigheid, om erachter te komen wat hem tot zo’n daad had gebracht, en deels medelijden, omdat iemand die zo ver ging zich te willen verhangen wel verschrikkelijk geleden moest hebben. Deels was het ook omdat uitgerekend zij zijn pad had gekruist.

Misschien was het gewoon omdat ze wilde weten wat er

gebeurd was. Hoe dan ook, een paar uur later zat ze nog in de wachtkamer, waar telkens wanneer de glazen deuren met een ijzige tochtvlaag openschoven, een rilling door haar heen trok. Het linoleum zat onder de grijsbruine smurrie van de naar binnen gelopen sneeuw, en ze rook de uitlaatgassen en sigarettenrook van het trottoir buiten. Er was geen politie-agent te bekennen die haar vragen wilde stellen. De man was afgevoerd met een haag van verpleegkundigen om zijn nog steeds roerloze lichaam. Grace wachtte, al wist ze niet goed op wie of wat. Toen ze zich de – intussen waarschijnlijk al lang verdwenen – ski's herinnerde, sloeg ze zich voor haar hoofd. Die van haar waren zo goed als nieuw. Ze keek op haar horloge; het was zeven uur, volkomen donker op de berg. Ze was moe en had honger en stond op het punt om naar huis te gaan. Maar voor ze wegging, wilde ze zeker weten dat er voor hem werd gezorgd. Ze liep naar een verpleegkundige bij de receptie.

‘Pardon,’ zei ze. ‘Kan ik naar hem toe?’

De verpleegkundige keek niet op van haar papierwerk. ‘*Qui, madame?*’

‘De man die zo-even hier werd binnengebracht. De skiër.’

‘Wie?’

‘Ik weet zijn naam niet. Hij is op de berg gevonden.’

‘U weet zijn naam niet?’

‘Ik heb hem daar gevonden.’

‘Dus u bent geen familie.’ Ze klonk vijandig, moe.

‘Ik ben psychotherapeute,’ zei Grace plotseling. ‘*Une psychologue?*’ De verpleegkundige knikte, iets toeschietelijker bij het horen van het Frans. Nu scheen ze te denken dat zij hier in een professionele hoedanigheid was, en Grace liet haar in die waan. ‘Ik wil hem zo snel mogelijk spreken,’ zei ze, en ze probeerde het dwingend te laten klinken.

De verpleegkundige aarzelde even, haalde toen haar schou-
ders op en wees naar de lift. '316,' zei ze.

Grace klopte aan voor ze naar binnen ging. De man lag op
zijn rug, hij had een ziekenhuishemd aan en er zat een in-
fuus in zijn arm. Hij staarde naar het plafond met een blan-
co gezicht dat niet veranderde toen ze binnenkwam. Wat
voor pijn hij op de berg ook gevoeld mocht hebben, nu zag
ze daar niets van; hij kon wel op een trein aan het wachten
zijn. Rond zijn hals was de brede rode striem van het touw
zichtbaar. Ze schraapte haar keel en ging op een stoel naast
het bed zitten.

'Spreek je Engels?' vroeg ze. Geen antwoord. '*Vous parlez
français?*' Weer niets. 'Ik heb wel wat Spaans gehad op de mid-
delbare school, maar dat is helemaal weggezakt, dus hier zul
je het mee moeten doen,' zei ze. Zijn kleren lagen opgevou-
wen op een nachtkastje. 'Ik ga tussen je spullen kijken of ik
je naam vind, tenzij je me uitdrukkelijk zegt dat ik dat niet
mag.' Ze doorzocht de kleren en voelde of er een portemon-
nee in zat; hij probeerde haar niet tegen te houden, zelfs niet
toen ze de portemonnee vond en zijn rijbewijs eruit haalde.
John Tugwell. Dus toch Engels. Ze legde alles terug op zijn
plaats en ging weer zitten. 'John, mijn naam is Grace,' zei ze,
'en ik ben psychotherapeut, al is dat niet de reden waarom ik
hier ben. Ik was toevallig aan het langlaufen toen ik jou op de
grond zag liggen. De tak waaraan je jezelf had opgehangen is
afgebroken. Ik heb de ambulance gebeld.' Eenmaal knipperde
hij met zijn ogen, verder bleek uit niets dat hij bij bewustzijn
was. Ze wist niet eens of hij luisterde. Zijn handen lagen plat
en ontspannen op de deken, met de palmen naar beneden.

'Gewoonlijk is het niet zo druk in dat gedeelte van het na-
tuurpark,' zei ze, 'wat waarschijnlijk de reden is waarom je
die plek hebt uitgekozen. Ik weet niet wat er zou zijn ge-

beurd als ik niet was langsgekomen. Zou je het dan na een tijdje opnieuw hebben geprobeerd?’

Hij zei niets.

Rond zijn ogen lagen diepe rimpels, alsof hij veel buiten was. Zijn lippen hadden een onnatuurlijk bleke kleur. Onder de dunne ziekenhuisdeken maakte zijn lichaam een robuuste, stevig gespierde indruk. Zoals hij erbij lag, kon je niet zeggen of hij aantrekkelijk was of niet. De innerlijke kracht die zijn gezicht tot leven had moeten brengen, er karakter en een uitdrukking in had moeten leggen, was geweken. Ze deed een stapje dichterbij. Zelfs van deze kleine afstand leek er hoegenaamd geen warmte van zijn lichaam af te stralen, alsof hij zo uit de koeling kwam.

‘Je bent teruggekeerd uit de dood,’ zei ze. ‘Misschien wil je dat niet, maar je bent het wel.’

Voor het eerst keek hij haar aan. Zijn ogen waren groen. Toen knipperde hij weer en deed ze dicht.

‘Als je wilt praten,’ zei Grace, ‘kan ik luisteren.’

Ze reden zijn bed de kamer uit en brachten hem even later terug met zijn voet in een zwarte enkelbrace, en de arts kwam met Grace praten alsof zij het recht had daar te zijn. Zijn enkel was verstuikt. Hij had over zijn hele gezicht schrammen en blauwe plekken, maar die waren niet ernstig. Een verpleegkundige bracht een paar krukken. De arts, die er uitgeput uitzag en niet ouder leek dan vijftwintig, gaf hem een recept voor pijnstillers en vroeg hem over twee weken op controle te komen. Grace zei dat zij hem wel naar huis zou brengen.

‘Meneer, voor uw vertrek moet uw toestand nog worden geëvalueerd,’ zei de arts vaag. Toen de patiënt bleef zwijgen, wendde hij zich tot Grace. ‘Er wordt een afspraak gemaakt met de psychiatrische afdeling,’ zei hij op formele toon.

Ze knikte.

‘Zullen onze medewerkers die afspraak voor u maken?’ vroeg de arts, terwijl hij zich weer naar hem toe draaide.

Vanuit het bed wierp de man haar een smekende blik toe. Ze haalde haar schouders op; hij had haar hulp al afgewezen.

Hij kuchte en zei: ‘Ik wilde het niet écht doen.’ Zijn stem klonk schor en troebel van het slijm, alsof de woorden diep vanbinnen vastzaten in een grot of een web.

‘Wat bedoelt u?’ vroeg de arts.

‘Ik wilde alleen zien hoe zij zou reageren.’ Tugwell wees met zijn duim naar Grace. Zijn stem klonk pijnlijk rauw en hij slikte zichtbaar onder het praten, maar ineens sloeg hij een gespeeld laconieke toon aan. ‘We waren samen aan het langlaufen, en toen zei ik tegen haar dat ik zelfmoord ging plegen en nam een andere route. Ik riep dat ik het touw bij me had en het direct ging doen. Pas na negen minuten besloot ze me achterna te komen. Negen minuten! Dat is toch niet te geloven? Ik heb haar geklokt.’

‘U hebt tegen uw vrouw gezegd dat u zelfmoord ging plegen om te zien hoe ze zou reageren, en toen hebt u haar geklokt?’ vroeg de arts met een weifelend gezicht. Omdat hij Franstalig was, dacht hij misschien dat hij het verhaal niet goed begrepen had.

‘Bijna tien minuten,’ zei Tugwell. Zijn blik schoot terug naar haar, en haar hart kneep samen.

De arts keek Grace aan. Even aarzelde ze: meegaan in zijn verhaal was zo absurd dat geen redelijk mens het in zijn hoofd zou halen. Deze man had hulp nodig, om te beginnen die psychiatrische evaluatie en professionele interventie. Maar iets in zijn gezichtsuitdrukking, een samenzweerderig trekje, haalde haar over. Het sprankje leven in zijn ogen was zo on-

verwacht en fel dat ze het in stand wilde houden, wilde aanwakkeren van een vonk tot een vlam.

Misschien was het omdat ze dacht dat hij in het ziekenhuis waarschijnlijk de kortste, oppervlakkigste therapie zou krijgen. Of omdat ze zich verantwoordelijk voelde als degene die hem naar het ziekenhuis had gebracht. Of omdat ze blij was dat hij een beroep op haar deed.

‘Hij is er ook nooit voor mij,’ zei ze zo zeurderig als ze maar kon.

De arts slaakte een diepe zucht en keek op zijn horloge. ‘Dus het gaat hier om een echtelijke ruzie.’

Grace knikte.

Tugwell zei: ‘Ik geloof dat het een beetje uit de hand is gelopen.’

Met een schouderophalen alsof hij nog wel gekker had meegemaakt, klikte de arts zijn balpen in en maakte een notitie in de status.

‘Ik zorg wel voor hem,’ zei Grace.

De arts, te druk om zich erover te bekommeren, ging weg.

Toen ze alleen in de kamer waren, keek Tugwell haar opnieuw aan. De fonkeling was uit zijn ogen verdwenen, alsof dat ene leugentje hem mateloos veel inspanning had gekost. ‘Moet je niet ergens anders zijn?’

‘Het gaat nu even niet om mij,’ zei ze.

‘Draaideur.’

‘Pardon?’

‘Sorry, ik bedoel, je draait eromheen. Ik ben een beetje suf.’

‘Ik draai nergens omheen,’ zei Grace, al was dat wel zo. ‘Ik vind dat alleen niet zo belangrijk. Niets aan mij is nu belangrijk, niet voor jou. Je bent gewond en ik ben bereid je naar huis te brengen en te zorgen dat je je daar kunt redden. Maar ik kan ook iemand anders bellen. Wil je dat? Is er iemand die ik voor je kan bellen?’